

ภาวะผู้นำกับการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

อภิญา กรรณสูต

28 ก.ค. 2548

194873

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือของ รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู พงษ์เรืองพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาริรัตน์ จำอยู่ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แนวทางในการทำงานนิพนธ์ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วรณี เดียววิเศษ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษาอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ นางลดาวัลย์ รวมเมฆ หัวหน้าฝ่ายพยาบาล นางเพ็ญจันทร์ แสนประสาน ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาลด้านวิชาการ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณ หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ทุกท่าน ที่สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจในตลอดระยะเวลาในการศึกษาอย่างดียิ่ง รวมทั้งให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ นางเฟื่องฟ้า ก่อเกียรติ หัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชชนนี กรม สรีรวิทยา และหัวหน้าหอผู้ป่วยทุกท่านของ โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชชนนี กรม สรีรวิทยา ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลก่อนการวิจัย รวมทั้งให้กำลังใจในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณกฤษณา ครามแสง ผู้จุดประกายในการศึกษา ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน และให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการศึกษา รวมทั้งการจัดทำงานนิพนธ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ บัญชา ชลาภิรมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พญ. ประภาพรณ รัชตะปิติ คุณขจิตพรรณ เหลืองวิรุพกุล คุณนิรมล สงวนวงศ์ คุณวาสนา เดียวสมบุญกิจ คุณพัชมน อันโต ที่กรุณาสนับสนุน แนะนำ ช่วยเหลือ ในการค้นคว้าข้อมูลตลอดระยะเวลาในการศึกษา ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สวัสดิ์ แสงบางปลา คุณสุเทพ วิทยานันท์ คุณกัญญา กาญจนประภา คุณจงรักษ์ โพธารชร รวมถึงเพื่อนนิสิตสาขาการบริหารการพยาบาล ภาคพิเศษ รุ่น 9 มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษาครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ขอขอบคุณ นายประสิทธิ์ นายภิสิตธิ์ นายภาสิตธิ์ วรรณสุด ครอบครัวที่อดทน และเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษา และได้มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนรวมทั้งการจัดทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

46924098: สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล; พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ/การปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงาน

อภิญญา วรรณสุต : ภาวะผู้นำกับการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย (LEADERSHIP CHARACTERISTICS ON
MANAGEMENT SKILLS IN HEAD NURSES OF KING CHULALONGKORN MEMORIAL
HOSPITAL THAI RED CROSS SOCIETY) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ : เรณู พงษ์เรืองพันธุ์, Ph.D.,
วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล, กศ.ด., อารีรัตน์ จำอยู่, D.S.N. 119. หน้า. ปี พ.ศ 2548.

การศึกษางานวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบในคุณลักษณะ
ภาวะผู้นำตามแนวทฤษฎีของเบส กับกรปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานตามแนวทฤษฎีของกูดิก
และเออร์วิค ในหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 94 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำ และแบบสอบถามการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงาน ทดสอบค่าความ
เชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.93 และ 0.95 ตามลำดับ และสถิติที่ใช้
ในการทดสอบประกอบด้วย ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสถิติที่
(Independent t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง
เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีภาวะผู้นำแบบการแลกเปลี่ยน
อยู่ในระดับสูง และมีภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง
2. การปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
โดยรวมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล
ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการบันทึกรายงานและด้านการงบประมาณ
3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในคุณลักษณะของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์ ที่มีการใช้ลักษณะภาวะผู้นำแบบการแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง
ของหัวหน้าหอผู้ป่วยแตกต่างกัน พบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ทั้งสองกลุ่ม
มีการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

46924098: MAJOR : NURSING ADMINISTRATION; M.N.S.
(NURSING ADMINISTRATION)

KEY WORDS: LEADERSHIP CHARACTERISTIC / MANAGEMENT
SKILL

APHINYA KANNASUT : LEADERSHIP CHARACTERISTICS ON
MANAGEMENT SKILLS IN HEAD NURSES OF KING CHULALONGKORN
MEMORIAL HOSPITAL. THAI RED CROSS SOCIETY.

THESIS ADVISORS: RANA PONGRUENGPHANT, Ph.D., WICHITPORN
LOUSUWAGOON, Ed. D., AREERUT KHUMYU, D.S.N. 119. P. 2005.

This survey research was designed to study the effect of different leadership characteristics, Bass's transactional and transformational leadership characteristics, on the management skills, the Gulick & Urwick "POSDCoRB" Model. 94 head nurses of King Chulalongkorn Memorial Hospital were sampled in this study. The two research instruments. The 5-Likert Rating Self-evaluating Leadership Characteristic Questionnaires and The 4-Likert Rating Self-evaluating Management Skill Questionnaires, were tested for reliability by using Cronbach's technique. Both reliability's coefficient were 0.93 and 0.95 respectively. The data were analyzed by using statistics; percentage, mean, standard deviation, and independent t-test. The results showed on that:

1. The overall head nurse Bass's leadership characteristic levels was in an average range, and in details were found that they presented Bass's transactional leadership characteristic in a high level and showed an average to high level range in Bass's transformational leadership characteristic.

2. The overall head nurse management skill level was in a high score. When considered in details, it was found that 7 parts of management skills including the planning, the organizing, the staffing, the directing, the coordinating, the reporting and the budgeting were in the high score.

3. The hypothesis result found that the King Chulalongkorn Memorial Hospital head nurses presented on the difference Bass's leadership characteristics, both in transactional and transformational leadership styles, were statistically significantly similarity on the management skill level. ($p = .05$)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
แนวคิดเหตุผลสมมติฐานการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
ขอบเขตของวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	11
2 ทบทวนวรรณกรรม.....	12
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.....	12
ภารกิจและบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	14
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	17
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	17
ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบการแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง.....	21
ภาวะผู้นำทางการพยาบาล.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำ.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงาน.....	36
การบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีการดำเนินการวิจัย..... 51
	ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 51
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 51
	การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ..... 53
	การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง..... 54
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 55
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้..... 55
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 56
5	สรุปและอภิปราย..... 65
	สรุปผลการวิจัย..... 66
	อภิปรายผลการวิจัย..... 67
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้..... 76
บรรณานุกรม	 77
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	 88
ภาคผนวก ข	 94
ประวัติของผู้วิจัย.....	119

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย ระดับการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน..	57
2. จำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามคะแนนภาวะผู้นำ	59
3. จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนการปฏิบัติหน้าที่ใน การบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยรวมและรายด้าน	60
4. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีภาวะผู้นำต่างกัน.....	62
5. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ มีภาวะผู้นำแตกต่างกันเฉพาะกลุ่มที่มีภาวะผู้นำในระดับสูง.....	63
6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานรายด้านของหัวหน้าหอ ผู้ป่วยที่มีภาวะผู้นำแตกต่างกัน.....	63
7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานรายด้านของหัวหน้าหอ ผู้ป่วยเฉพาะกลุ่มที่มีภาวะผู้นำแตกต่างกันในระดับสูง.....	64
8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนภาวะผู้นำของ หัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามรายชื่อ.....	105
9 ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยรายชื่อ จำแนกตามลักษณะภาวะผู้นำ	112
10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนการปฏิบัติหน้าที่ ในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามรายชื่อ	115

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย 11

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University